

Asia Asia, teoskynnys, ilmoitus

Hakija A

Annettu 11.4.1990

Tiivistelmä *Pizzaesite oli kokonaisuudessaan tavanomainen, eivätkä esitteen yksittäiset elementit ylittäneet teostasoon. Ainoastaan esitteessä oleva kartta sai suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin nojalla.*

SELOSTUS ASIASTA

A on pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, onko sen pizzaesite tekijänoikeuslain 1 §:n mukainen teos, ottaen huomioon esite kokonaisuudessaan eli kuva- ja tekstiaiheet sekä asettelun ja värityksen. Jos hakijalla on tekijänoikeus esitteeseensä, hakija pyytää lausuntoa myös siitä, loukkaako B:n esite hakijan tekijänoikeutta.

Hakemuksen liitteenä ovat A:n ja B:n esitteet. Molemmat esitteet ovat keltaisia, joissa kuvat ja teksti on painettu punaisella. Kummassakin on etusivulla lähes koko sivun suuruinen kartta. Karttojen yläreunassa on pizzapaikkojen tunnukset, joista lähtevät nuolet osoittavat pizzapaikan sijainnin. B:n esitteessä on lisäksi karttakuvion päällä kartan alaosassa viinottain teksti "nouda ja nauti". Esitteiden toisella sivulla on kummassakin esitteessä pizzapaikkojen tunnukset, pizzalista ja aukioloajat. A:n esitteessä on ruokalistan yhteydessä iskulause "nouda ja nauti", mikä erottuu muusta tekstistä, koska siinä on käytetty erilaisia kirjaimia. B:n esitteessä on lause "soita, tilaa, nouda ja nauti!", mikä ei selvästi erotu muusta tekstistä. A:n esite on taitettu ja sen toisella lehdellä ovat samat asiat kuin ensimmäisellä lehdellä ruotsin kielellä.

B:n vastine

B:lle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen. Vastineessaan B katsoo, että A:n esite ei ylitä tekijänoikeuslain edellyttämää teoskynnystä, koska se ei ole tekijänoikeuslain 1 §:n mukainen "taiteellinen teos".

Vastineessa katsotaan, että kysymyksessä on ravintola-alalla ja erityisesti pizzoja myyvässä yrityksessä tavanomainen ja banaali ruokalista. Esitteeseen liittyy lähinnä tavaramerkiksi väitetty Kotipizza -sanatunnus ja kuvio sekä iskulause, mitkä eivät voi saada suojaa tekijänoikeuslain no-

jalla. Edelleen vastineessa katsotaan, että kartan avulla esitetty selvitys siitä, missä Kotipizza -piste sijaitsee, ei myöskään voi olla tekijänoikeudellisesti suojattu taiteellinen teos.

Tekijänoikeuden mahdollisen loukkauksen osalta vastineessa todetaan, että kysymyksessä olevat teokset eivät ole sekoitettavissa keskenään. Molemmissa esitteissä on käytetty alalla tavallista ruokalistaa ja niin ikään kartan avulla osoitettu sijaintipaikat. Toiminnan ja tuotteiden esittelyä tällaisten ideoiden avulla ei voida järjestellä ravintola-alalla kenenkään yksinoikeudeksi.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Yleistä

Tekijänoikeudesta säädetään tekijänoikeuslaissa (404/61). Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luojalle eli fyysiselle henkilölle, mutta tekijä voi luovuttaa taloudelliset oikeutensa esimerkiksi juridiselle henkilölle.

Tekijänoikeus ei suojaa teoksen aihetta tai ideaa, vaan sitä ilmenemismuotoa, johon tekijä on teoksen saattanut. Saadakseen suojaa teoksen tulee yltää teostasoon eli sen tulee olla itsenäinen ja omaperäinen, millä tarkoitetaan yleisesti hyväksytyin määritelmän mukaan sitä, ettei kukaan muu, jos olisi työhön ryhtynyt, olisi tehnyt täysin samanlaista teosta. Suojan edellytyksenä ei ole muita laatuvaatimuksia, eikä esimerkiksi tuotteen taiteellisuudella ole merkitystä. Laissa ei ole annettu tarkkoja sääntöjä teoskynnyksen arvioimiseksi. Ratkaisu perustuu harkintaan kunkin yksittäistapauksen kohdalla.

Laissa mainitaan suojattavina teostyyppinä muun muassa kaunokirjalliset tai selittävät kirjalliset esitykset sekä kuvataiteen tuotteet. Kirjallisenä teoksena pidetään lain mukaan myös karttaa tai muuta selittävää piirustusta. Laissa mainittu esimerkkiluettelo ei ole tyhjentävä, vaan teos voi ilmetä myös muulla tavalla. Laissa ei siten rajata mitään teostyyppiä suojan ulkopuolelle. Valokuvista säädetään kuitenkin erillisessä oikeudesta valokuvaan annetussa laissa (405/61).

Tekijänoikeus tuottaa tekijälle tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan, tietyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä

kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttumattomana tai muunnelmana.

Esitteiden tekijänoikeussuoja

Edellä olevasta käy ilmi, että laissa ei rajata mitään teostyyppiä suojan ulkopuolelle. Käytännössä teostasovaatimus kuitenkin vaihtelee teostyypeittäin. Teoksen tarkoituksella ei ole merkitystä arvioitaessa, voiko teos olla tekijänoikeudellisesti suojattu. Esitteiden tekijänoikeussuojaa arvioidaan siten yleisten periaatteiden mukaan. Esitteiden yksittäiset elementit voivat olla tekijänoikeudellisesti suojattuja. Nyt kysymyksessä olevien esitteiden elementteinä ovat kartat, tekstit iskulauseineen, pizzapaikkojen tunnukset sekä käytetyt kirjasimet ja esitteiden layout.

Kartat saavat suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin mukaan, joten esitteiden karttakuvat ovat tekijänoikeudellisesti suojattuja.

Tekstien osalta voidaan todeta, että kirjallisten teosten teoskynnys on käytännössä ollut suhteellisen alhainen. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että esitteissä olevat ruokalistat ovat kuitenkin täysin tavanomaisia, eivätkä itsenäisiä ja omaperäisiä luomistyön tuloksia. Myöskään iskulause "nouda ja nauti" ei ole niin itsenäinen ja omaperäinen, ettei joku toinen henkilö, jos olisi työhön ryhtynyt, olisi voinut päätyä samanlaiseen lauseeseen. Iskulause ei siten tässä tapauksessa pelkkänä tekstinä ole tekijänoikeudellisesti suojattu.

Oikeudellisesti vaikeita ovat merkit, kuten tavaramerkit ja logot. Merkit voivat olla tekijänoikeudellisesti suojattavia teoksia. Pelkistä kirjaimista muodostuvat logot eivät yleensä saa tekijänoikeussuojaa. Vanhastaan on myös katsottu, että kirjaimet eivät yleensä voi olla tekijänoikeudellisesti suojattuja. A:n merkki muodostuu kuviosta, jossa on yritys A:n nimi ja jossa O:n sisällä on kellon kuva. B:n merkki muodostuu myös kuviosta, johon on merkitty B:n nimi. Merkkien kuviot ovat erilaisia, mutta kummatkin kuviot ovat melko yleisesti käytettävien merkkien kuvioita. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että A:n merkki ei ole niin itsenäinen ja omaperäinen, että se olisi tekijänoikeudellisesti suojattu.

Layoutin tekijänoikeussuojasta on esitetty erilaisia näkemyksiä. Lain mukaan layout voi saada suojaa, mutta käytännössä teoskynnys on korkea eikä layout yleensä saa suojaa. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että A:n esitteen layout on tavanomainen eikä siten tekijänoikeudellisesti suojattu.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo edellä olevaan viitaten, että A:n esitteessä tekijänoikeudellisesti suojattu on ainoastaan kartta. B:n esitteessä on kuitenkin eri kartta. Esitteen muut elementit ja esite kokonaisuudessaan eivät ole tekijänoikeudellisesti suojattuja. B:n esite ei siten tekijänoikeudellisesti loukkaa A:n oikeutta.

Tekijänoikeusneuvoston toimivaltaan kuuluu antaa lausuntoja ainoastaan tekijänoikeuslain ja valokuvain soveltamisesta. Tekijänoikeusneuvosto ei siten voi ottaa kantaa siihen, loukkaako B:n esite A:n oikeutta mahdollisesti jonkin muun lain perusteella.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa vielä lopuksi, että tekijänoikeus ei suojaa ideaa vaan idean ilmenemismuotoa, joten tekijänoikeussuoja ei estä idean edelleen kehittämistä sinänsä.